

W-DALA GILLE

UPPSALA

FESTSKRIFT

Westmanland - Dala Gille, Uppsala

FESTSKRIFT

Redaktionskommitté:

Arild Johannes

Per Johannes

Bertil Lunell

Omslag:

Edgar Johannes

Karikatyrer:

Eric Hermansson

Malungs Boktryckeri AB
Malung 1957

Gillesnämnden 1956 sammanträder. Stående Bisittare Anders Diös, Skåpbroder Karl Söderberg, sittande, Gillevård Paul Granath, Gilleskrivare B. Lunell, Gillemor Stina Ljungström, Alderman H. S. Nyberg, Skänksyster Maj Söderberg, Sysloman Per Johannes, Skåpbroder Torsten Holm, Räkнемästare Arild Johannes.

Ålderman H. S. Nyberg ('en av de få i Sv. Akademin')

När Västmanlands-Dala gille nu firar sitt tjugooårsjubileum, så har det ju ingen så lång historia att se tillbaka på, men den idé, som ligger bakom dess tillblivelse och verksamhet, har så mycket äldre anor. Det är den inre och yttre samhörighet, som sedan medeltiden har bundit Västmanland och Dalarna samman. Den är ett andligt band: det är stiftet, som med Västerås som medelpunkt århundraden igenom har fostrat de båda landskapens folk under enhetlig ledning och givit dem deras andliga fysionomi. Den beror på ekonomiska faktorer: bergslagen, som skära över landskapsgränserna, äro våra äldsta svenska industriområden, och med Falun som centrum ha de sträckt sin verksamhetskrets till landskapens alla delar, till de egentliga dalasocknarna likaväl som till skogs- och slättbygderna i Västmanland, där strömmarna ha givit vattenkraft och vägarna utfart till andra delar av Sverige. Omärkligt ha alla dessa områden glidit över i varandra, och samfärdseln och utbytet dem emellan har alltid varit livligt.

Men på samma gång innesluta våra landskap de mest särpräglade bygder som finnas i vårt land och uppvisa den rikaste växlingen av väl fasthållna bygdetyper. Ingenstädes i vårt land är hembygds känslan så stark som i Dalarnas bygder, socknar och byar, ingenstädes har livet bevarat så många ursprungliga och originella drag mitt i den tekniska tidsålderns alla moderniteter. Kanske har Västmanland icke en lika starkt bevarad bygdetradition, men även de västmanländska bygderna och socknarna ha sin egenart, som skapar hemkänsla hos deras folk. Vi äro alla som en stor familj, där varje barn har sitt eget särpräglade kynne och där likväl familjebandet känns starkt och levande. Vi respektera varandras egenart och glädjas åt den och finna däri en stor rikedom.

Vår tid är internationalismens tid. Intet folk kan numera leva isolerat från det andra. De europeiska folkens öden bli alltmer sammanflätade, och då en lem lider, lida de andra med — vi ha erfarit det särskilt starkt i höst. Men just därför att vi nu måste mer än någonsin leva med i det internationella livet, är hembygds känslan, rotfastheten i vårt eget, ett oundgängligt skyddsmedel i kampen för tillvaron. Den rotlösa internationalismen är en av vår tids faror och en av de förnämsta orsakerna till den förfläckning och andliga utarmning, som vi tyvärr måste konstatera som ett faktum i den utveckling vi genomgå. Den rotlöse kan icke hålla stånd, då stormarna svepa fram över ett folk. Hembygds kärleken är icke längre någon romantisk lyx, den är en nödvändig beredskapsåtgärd.

H. S. Nyberg

EN ABC-BOK

skulle man kunna kalla denna lilla skrift. Att W-Dala Gille i Uppsala existerat och växt väldeliga under 20 år — ja, egentligen är det 21 år, för de första trevarna till en landskapsförening för dalkarlar och västmanlänningar togs faktiskt 1935 — är knappast skäl nog för ett tryckalster av ens detta blygsamma omfång. Nej, det är den förste Gilleskrivaren, Förste Bibliotekarien *A. B. Carlsson*, som förskyller detta. Det är väl känt och vittnat av alla Gillets Systrar och Bröder, att *ABC:s* »protocollum» innebar en av de glimrande höjdpunkterna vid varje Knutmässa i gillesalen. »Puncterna» däri var oftast både många och långa, och dock icke många och långa nog. Ty i dem alla glittrade det av lustiga infall, munter skämtan och märgfulla tänkespråk. Jämväl i de fall, då hans geniala fantasi, i fråga om vad som ett år tidigare i Gillet förevarit, fjärmade sig vida från den s. k. objektiva sanningen, var allt beskrivet i så roliga vändningar, att bara stor glädje och starkt bifall därav väcktes. »Ty skall man ljuga precis så mycket som går i folk!»

De många årens stämmobesökare, som fägnats av hans lysande snilles krumsprång, har så gripits av medömkan med alla dem, som icke i Gillet kunnat avnjuta dessa högtidsstunder, att de enstämmigt och högljutt fordrat utgivande av lämpliga utdrag ur *ABC:s* protokoll. När nu detta krav efterkommits, har ock därtill fogats en del notiser om annat, som plägar förekomma i Gillet. Att landsmännens intresse för Gillet och dess förehavanden är starkt och växande ännu, då Gillet nått myndig ålder, synes oss granneligen tyda därpå, att inga bekymmer för dess framtid kan anses motiverade.

Redaktionen.

STORA KOPPARBERG

Naturtillgångar

Sulfidmalmer från Falu gruva; järngruvor i Blötberget, Tuna Hästberg, Vintjärn, Ramhäll och Grängesberg; skogar och vattenkraft.

Industrier

Järn- och stålverk i Domnarvet, Söderfors och Älvkarleö; sågverk i Skutskär och Bysjön; pappersmassefabr. i Skutskär; pappersbruk i Kvarnsveden; kemiska fabriker i Falun och Skutskär.

Stora Kopparbergs Bergslags AB

VALDA UTDRAG UR ABC-BOKEN

Stiftelseurkunden

Hvilken som will ingiffuas i Westmanlands och Dahla Gille, skall han eller hon ock wara i allahanda måtto utan ondt ryckte, och beskedeligh i allom sinom ährendom och gärningom, så ock genom sigh eller sinne *Familia* räkna sitt upphof och härkomst ifrån en thera af de tu förnämlige och öffwer måtton herrlige och loffprijslige *Provincier*, nembligen Westmanland och Dahlarne, så ock alla thera Bergslager, thet ware sigh silfwer-, koppar- eller jernbergslager, ja, ock guld, ther så wara kunde . . .

Knuts mässa ähr then store, högtidlige sammankomst, då Högsta minne drickes och *Alderman* uthwälies, så ock annat behöfligit tienstefolk . . .

Och förty som Aldermannen ey kan allt giöra, alltså skall han vid sin sidha haffwa otta bijsittare, thet ware Bröder eller Systrar, allt efter som saken bör till och gagneligt ähr. Och skall först wara en *Gilleskrifware*; han skall i pränt hughfästa allt thet i Gilleno sker och förehafwes. All ond ordh ware honom fierran, men en höffuisk skiämtan icke förbudhin. . . . Item en *Räknemästare*, som skall haffua Gillenos skrin om händer och ej förminska utan fastmer förökia och margfaldiga, vad till Gilleno och thes nödtorft och bekvämlighet hörer. Item en *Gillevärd*, så ock en *Gillemoder*; the skola tillse, att allt till öhl wäl och wärdigt beredhes. The sielfwa skola öhlet wäl afsmaka, att thet godt och humlestarkt ähr och ingen slankdryck . . . Item en *Syssloman*, efterty thet kan wara gagneligt, att någhon Broder finnes i Gilleno, som till siälen seer, ther så behöffuas skulle. Är Syssloman klerk och kan hans ämbete dragha, höffues dock eij yttermera hielp. . . . Item två *Skåpbrödher* ath minsto och två *Skänksystrar* om eij fleer, the ther Gillewärdhen och Gillemodren widh handen gåå. Ytterligare en *Wäktare* att tillsee, att ingen obehörigen sig i Gilleno inblandar; *Leksystrar*, två eller flehra, som särskildt wid Knutmässa ledha leekar och lustigheeter medh hwad mera som höfwes, och två *Skådebröder* att granneligen tillse, thet Räknemästaren med nit och åhåga samlar Brödhernas och Systrarnas gäld och intet på eghin njutning förderffuar.

(Efterhand infördes också *Gillesmusikus* och *Konstförfarne* Bröder eller *Systrar*, vartill utnämnas därtill förtjante.)

Samblades effter then kallelse, som uthgången war, Bröder och Systrar i stoort taal i the högtförmämlige Westmanlands-Dala Nationis salar, the ther åth Gilleno till fröjd och gamman uplåtne woro. Och förundrade sikh många stoorligen när the uppåt väggiarna sågho och tyckte sikh finna the gamble greker skåda nedher therifrån, änskönt the icke så nogha wisste, hwilka the greker och kretenser wore, som sålunda skådadhe. Thy the wore hwarannan lika, then ena then andra, som tu bär eller flera. Och wore alle benckar wäl pryddha, thy *then benck ähr wäl prydd, ther godh kvinna är satt*. Woro ther ock framsatte en myckenhet medh bordh, skiönt dukade och besatte med kosteligt bakverk, ath thet rent thet utseendet hade, som wore hwar dagh en bakdagh . . . Och systrarna togo sikh före och läto sikh wäl smaka, och sadhe the sikh emellan, att thetta skulle hädanefter wara theras musik, så wäl tå the uppstode om morgonen som när the sikh nedherlade om qwällen, så och ther emellan . . . Och äfwen Bröderna följde thet exemplum som redan Adam gifwit i begynnelsen: the togo och åto och wordo ganske glada. Doch blygdes the icke, som om Adam sagt ähr . . .

När så Bröderna och Systrarna mätte och gladhe wore, förthy *fylld mage föder godt mood*, tå steg Alderman fram till ändan aff salen och talade öfwermåttan ljudligt och skiönt till Bröderna och Systrarna, hälsandes them wälkomna och önskandes them mycken och stoor glädhie widh thetta Gille. Medh många andra fagra och ljuvliga ord, att man sig fast förundrade att så mycken ljuvlighet, som honungskaka och rosenlikör och allehanda kryddors doft ur thenna mun utkomma kunde . . .

Wardt af Gilleskrifwaren et Protocoll upläsit, handlandes om then stämme, som höltz in Martio om een Fredagh, och sadhe Bröderna therwidh sikh emellan Gilleskrifwaren wara en huffwudljugare och ingen sanningsman. Men Systrarna sågho, att Gilleskrifwaren war en skiön och wacker man och att han förty ej ljugakunde. Wart ock protocollit utan alla klander för godt kändt!

Sjöngo så alla Bröderna och Systrarna then sång som känd ähr som: »Vivant Westmannias sampt Dalekarlias . . .» och så ropade the enhälligen och sadhe the sikh alltid vilja sjunga then sången widh Gilles stämpno . . .

Wardt ett stoort wahl anställdt, ithy att alla the tjänister och ähreställen fyllas skulle, som i stadhgan föreskrifne wore. Och wardt först till Alderman Inspector

nationis *Nyberg* med de tu initialer H. S., thet är på latinisk tunga: *Hinc Securitas* med allas bifall korad. Och begynte han urskulda sigh och sägia att ther ingen ringare wore se, med hwarjehanda ordom, men wardt thet icke beaktat . . .

Skiedde så wal aff Gilleskrifware och wardt härtill en *bibliothecarius A. B. Carlsson* — the tu initialer A. B. sägha på blandad tunga: *Apollon Beelzebub* — utsedd.

Wardt ock till Gillewärd korad en man het *Ringenson*, then ther en gång i lära gått hos Gilleskrifwaren och tå fått allt sitt hår affgnafvit; ty *ett hår och annat gör bonden skallot*, så ock med Rådmän. *Men aff then fetta steken droppar thet fetta droppar och ho som flesk och miöl hafwer han får wäl kompaner.*

Wordo så till bisittare walde *Anders Diös*, then ther en stor byggherre är och glad medh spelemän glammar. Och *ho mycket hafwer aff smöret han kastar somt i kålen och man skall äta pölsan medhan hon är warm*; samt the ädela frughor, fru *Greta Fägersten* och fru *Ebba Granath* jämte en candidatus *S. Montelius*, en ung man och mörkhyad, men *swarth ko giffwer ock hwit miölk.*

Till skåpbroder wardt en pedagogus *Anders Nygård* utwald, men ville han sig fränsäga, ity annars hos hans husfrugha then tanckan kunde uppstå, thet han en skåpsupbroder wore, och såghe thet elakt ut. Wardt tå ett anlopp af Bröder, ledde af en hetziger och wildt utseende Broder widh namn *Granath*, the ther gärna skåpsupbröder warda wille, säijandes sigh aldrig ett så godt ämbete beklätt hafwa. Wardt theraf dock intet, utan meranämnde *Nygård* ensam till skåpbroder wald.

Till väktare utsågs Broder *Granlund*, then thär wan wid executioner wore och på rådmannen ett öga hålla kunde och till *leksystrar* fru *Stina Ljungström* och jungfru *Åmark*. Och wart thå ett stort roop jämwäl på lekbröder, och sadhe sigh en lektor, het *Fägersten* och var sin hustrus man, så ock en adjunctus, het som före sagdt *Granath* och war ock sin hustrus man, att the gärna lekbröder wara wille, föregifwandes thet the ännu i lektagen wore och the ungas lek med lust gärna ansågho . . . Men wardt thet allt ogillat. Ty *the äro ej alla jägare, som i born blåsa . . .*

Stegho så alle upp och siöngo med hög hals: »Marschen går till Tuna», wid thet the rundt kring salen gingo.

Men wid nattvächten, när man redhan i förstughan war, greps then förenämnda rådmannen aff lust att dragha kvinna widh hår, thet han tillförne aldrig gjort hadhe. Men väktaren, som war på sin wakt, lyckades medh *goodh oordh* och lämpo styra aff hans upsååt.

Och wid thet at thet led emot Knuts mässo, wardt i stadhen en stor oro. Aldermannen, thetta Gilles pelare och stödh, gick omkring som i bidandhes daghar, thy ännu war icke Gillet wäl befast, och ho kunde wäl lijta till them han kring sikh hadhe. Hwem war thenne Gilleskrifware, thenne Räknemästare, thenne Sysloman, som han såg springa omkring öfwerallt, thenne Rådman, thenne Gillevärd, thessa Skåpbröder och med them flera? Hwem vore thenna Leksyster? Ett skiönt och däjeligt fruntimmer, men hwad mera? Men så besinnade han sig och sade: »Thetta tigh altijdh för ögonen ställ: Lijta ej på andra thet tu kan giöra sielff.» Och han besinnade sig ytterligare: han hade ock en Gillemor, och hwem hon wore, hade han med öfvermåttan fäghnad förnummit på thet stora och aldrig glömmande aftonmåltidskalas, hwarmed hon honom wäl och till all belåtenhet plägat i Trettondagstijdh. Och widh thenna goda tanke lyste ett skönt leende i hans anlete, och han fann allt godt.

Gilleskrifwaren irrade som i en nattmyssa och yrade om ett protocollum, af

*”Icke allenast av bröd
lever människan...”*

men nog är det gott att efter dagens
möda få en **stor smörgås** på

Leksandsbröd!

hwilko ännu icke så mycket som en bokstaf fantz präntat, och hwar wore Then ärm han nu kunde skaka thet ur? Och med suckan sadhe han widh sigh sielff:

»The mechtiges omgenge synes fast sött,
Them oförfarnom ock myckit godt:
Men then som thet förfarit hafwer,
Grant han sigh therföre till wara tagher.»

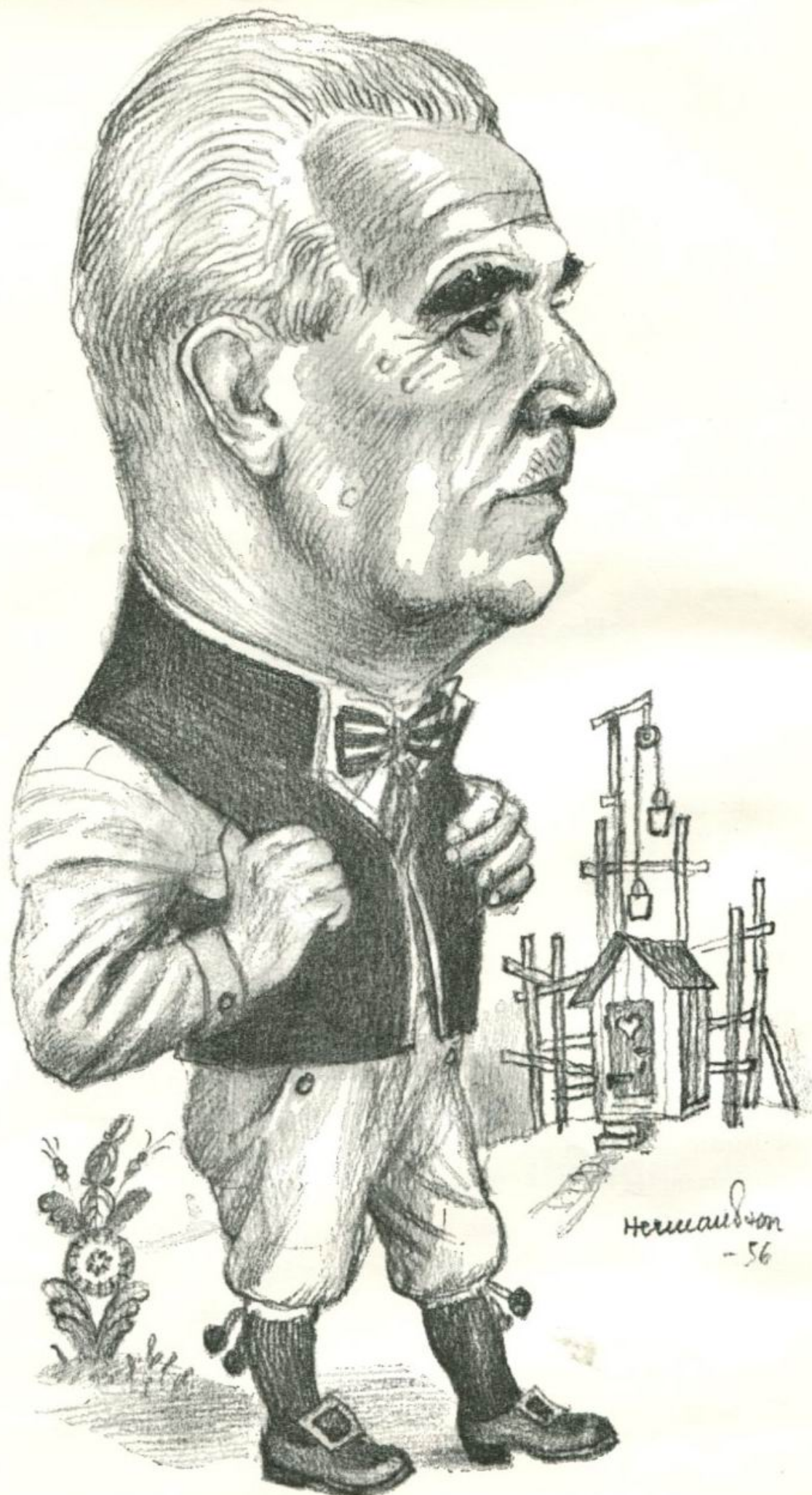
Sysslomannen sprang, som före är sagdt, omkring och handlade öfwer allt ther handlas kunde: än såghs han hos Coddelius, än på Tempo, än i en basar, het 88-öres. Och han kom therut lastad med the skiönaste saker: än en papegoja, än en gåsfiedher, än ett hänglås, än en ölmugg, än en trumpet. Och kunde han försann hafwa sagdt med then landtman som färdades till marknads med sin åsna och sin son:

»Hoo sigh will lämpa efter allas tycke
får sysslor nogh och liten lycke.»

Men han sadhe thet icke, ty han war en god man och en andans man, som gärna sprang för sina Bröders och Systrars skull.

Samlades Bröderna och Systrarna i stort taal till then stoor Gillestämman. Skulle dock här först säghas, att ett Barnagille thessförinnan war, ther alla the Barn af alla år, som tillstädhes kommit, blefwo höfligen undfägnade och fingo medh lust och gamman köra julen ut. Och woro till thetta Gille också kallade tre spelemän, the yppersta som funnos och byggherren Diös kunnat uppdrifwa. Och war thet then gamle *Hiort Anders*, then ther hoppade som en fåhle då han spelade, war ther ock then store och trygge *Carl Gudmundsson* från Lixan, så ock *Axel Mybrman* från Sollerön. Och trakterade de allehanda instrument, så fiol, så lur, så bockhorn och annat mera, och fägnadhe the liufligen först the små på Barnagillet, sedan ock alla Bröderna och Systrarna allt intill then sista uppbrottstimman.

Wardt then stora Gillestämman högtidligen öppnad av Äldermannen, som medh högh röst utbasunerade sin glädhie, att så många Brödher och Systrar hört hans kallan. Och sadhe han sigh theri se ett godt *Omen*. Befallte theslikes Gille-skrifwaren att uppläsa ett Protocollum, hvilket ock thenne till sin eghin och alla Brödernas och Systrarnas förvåning gjorde. Och bleff thetta protocollum berömt som i allo enigt med sanningen och icke till en bokstav ändrat. Och såge Skrif-waren theri ett godt *Omen* — hwadh han nu ther medh mente.

Bisittare Anders Diös (stor byggherre)

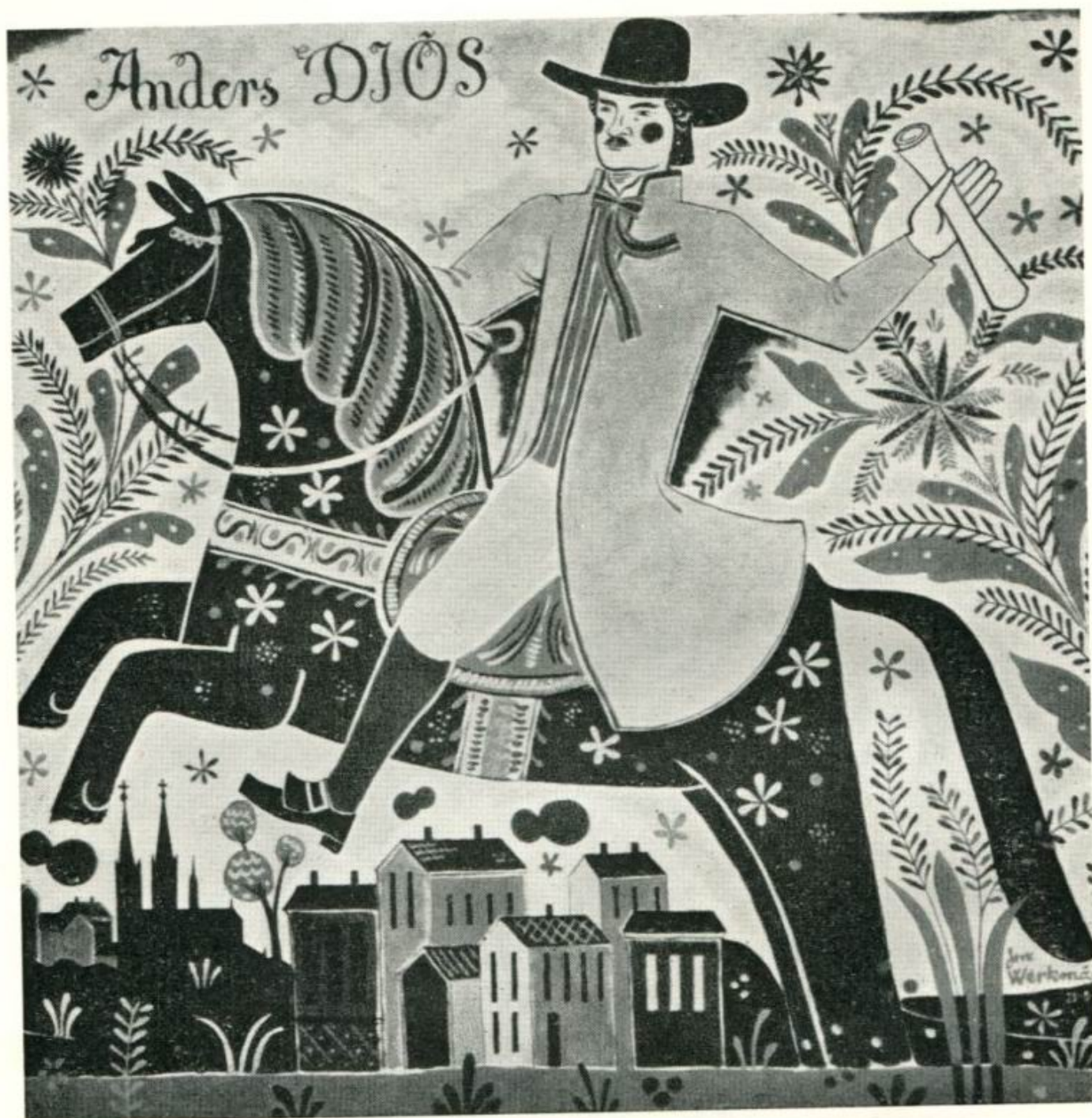
Uppstod Aldermannen högtidligen och tillkännagav i ett skönt tal, att han nu wille bepryda sig och alla godha tienare medh the insignier, som för en hwar av them woro instiftade. Och befanns ther nu hwarför Sysslomannen så mycket hade sprungit i stadhen. Och behängde Aldermannen under then skööna orationen 1:o: *Sig själf* med en papegoja att i högrött band bäras å bröstet. Och war papegojan inköpt hos Coddelius; item 2:o: *Gilleskrifwaren* med en gåspenna att i ett grönt band bäras ovisst hwar; ty det gröna bandet saknades; och war gåspennan inköpt å Tempo. Och war thet en märkwärdig penna, än såsom av en gås, när skrifwaren skreff thet dumt war, än såsom av en anka, när han skreff thet han intet visste, och än såsom aff en höna, och när pennan war som aff en höna, wardt thet skriffwaren skreff som sju feta höns, ändock thet icke mera än en fjäder war; item 3:o: *Sysslomannen* med ett hänglås att i violett band bäras ther thet bäst passade, dock icke wid munnen; 4:o och 5:o: *Gillefadern* och *Gillemodern* med nycklar, och bleff för thessa tu allt ljust och blått, ity att nycklarna buros i sådan färg; item 6:o och 7:o: *Skåpbrodern* och *Skänksystemen* hwardera en ölmugg i brunt band; 8:o: *Väktaren* en trumpet; 9:o: *Skådebröderna* hwardera en lupp, att the klart månde skönja thet lilla stort och thet stora litet; 10:o och 11:o: *Bisittarna* vapen, hwardera för sitt landskap, och till *Leksystrarna* små dalmasar.

Skulle här ock skriffuas om thet stora måltidskalaset, om högsta minne, som dracks under stor fröjd och gamman, och om the spel och lekar, som ther efter följde.

1937

— — —
Och dansades sedan, till dess höstmånens röda kastrull lade locket uppå. Och war det som det heter i en redan beskriven visa, som här till bättre minne upp-repas:

»Så dantzen, I unga! Ho war thet som fnös?
Så si på Anders, så si på Diös!
Han prålar, han blänker,
han svijtas, han stänker,
han hastar och kastar i frögden mot höjden
med skämtan sin flämtande tös.
Gör Diös! — Gör Diös!

Anders Diös

bygger...

Then 1:sta puncten

Och hadhe widh then tidhen i landet uppstått en profet, som av många achtades stoor och kan skiee af *sigh* rächnades än större, och wille han lähra allt folcket och särdeles skrifuarenom, huru the skriffua skulle. Och lerdhe han them, att the skulle skriffua icke medh mångom och långom ordh och konstfärdigom, them the, sadhe han, törhända eij själfve förstodho, utan enkelt och ljusligt, så att thet minsta barn thet fatta kunde. Och skulle intet Qvintilerande wara och inga Chrusidullier, medh hwadh mera fåfängligt taal han therwidh fördhe. I stället sålunda för att sighia: Och war thet nu åther widh Knutzmässotijdh, och alla Bröderna och Systrarna församlades endrächteligen i Gilleno för att drickia höghxta minne och skiämta och leka och göra sigh gladha, skulle thet allenast heeta: »Sammankom Gillet på utsatt dag», och i stället för att sighia: Stodh Aldermannen upp och hälsade Bröderna och Systrarna i ett mächta vackert och sköönt zirat taal, theri han sadhe sigh wara gladh att see i these ondhe tijder med krich och örlig och pestilentz een så vacker hoop av anleten, the ther endast önskadhe göra sigh och androm gladhe och njuta av the håfwor, som Juulen äfven i sitt sluut hadhe hos sigh. Ty Juulen rächier ju icke ändha till Pingst. I det stället alltså skulle thet alleenast heeta: »Öppnade Aldermannen stämman och önskade Gillets medlemmar välkomna.» Och är lätt att tänkia, hurudant ett Protocolum skulle blifwa, ther som allt sadhes på thetta sätt. Och är nu nog härom talat. Thy skrifuer skrifuaren som *han* will och icke som *Profeten* will.

Then siette puncten

Men när alla walde woro, stod åter Brodern *Granath* upp och sadhe, att han giärna wille hafwa en bättre Character. Thy wore bägge hans medbröder adelige och förnämlige män: then ene hette icke *Sköld*, utan *Gripensköld*, then andre icke *Stam*, utan *Bjelfvenstam*. Så wille ock icke han längre heta *Granath*, uthan *Ebrengranath* och warda en friherre, tå the andre wore grefwar och Baroner. Men tå sadhe åter Gillemodren: *Laster läras utan Book, och en frij Herre är sällan klook*. Kundhe förty Granathens Character icke förbättras.

Men wid thetta sprang Br. Fägersten, som länge warit full aff Twijk och Oroo, upp. Han hadhe länge sett, att han intet blifwit, thet ware sigh Skåpbroder eller Skänksyster eller Leksyster, thet änfast han hadhe en heel köör av sjungande och spelande Leeksystrar och war them en good och mild Husbonde och Herre. Och wille *han* också hafwa en bättre Character. Han såg mången Broder här, som wore *fagher* under ögonen eller ock på andra ställen, några som wore *fägbre*, men ingen mera än han wore *am Fägersten*. Och thet wille han nu också heeta. Och then ädla bisitterska, fru Greta Fägersten, log thertill. Men Aldermannen sadhe, att alla kunna icke växa i höjden, och *Hwar man rijder icke med Höök på Hand. Ej heller kommer alltid krulligt Häär på Skallot Hufwud.*

1943

Then tridhie puncten

Lästes *skådhebrödernas* granskning, och befants, at de try hundrade silfverpenningarne, långt ifrån at tilväxa och blifwa flire, i stället blifwit färre. Thet dock icke så mycket at undra war, så många som af these penningar skadelösa hollas skulle. Brodern *Räknemästaren* wille thet ock förklara medh många och konstiga ordh, theraf ingen thet mindsta förstodh annat än at penningarna blifwit färre. Och bleff thet allt av *Skådebröderna* wäl befunnet och aff Gilleno godkänt. Thå logh *Räknemästaren* och sadhe: *Thet äbr icke borta som rinner ur näsan i mun.* Och sadhe *Sysslomannen* medh honom: *Thet äbr icke något lyte at ha et stort snyte, men thet äbr större skam at gå näslös fram.*

ORTSTIDNINGEN

får inte saknas var Ni än är

Prenumerera på En **Lidmanpresstidning**
och Ni får en ortstidning som Ni trivs med.

Borlänge Tidning • Ludvika Tidning
Mora Tidning
Fagersta Posten • Sätters Tidning
Södra Dalarnes Tidning

Eeth Förnämblicht Protocollum

— må ej skrivas i vatten!

Det skall bevaras i sekler, och därför skrivs det på

vattenstämplat papper

från

GRYCKSBO

1944

Till Brödherna och Systrarna i thetta högförnämblichta Westmanlands-Dahla Gille.

Thå Skrifwaren till följe af Tidhens nödh och margfaldighe besvärligheter blifvit nödsakad att fahra på annor Orth och förty icke får glädhia sigh åth Brödhernas och Systrarnas åsyn widh then stoore Gillestämpno, sändher han medh thetta Breeff Brödherna och Systrarna kärlich hälsning. Ähr ock att förmähla, att till följe samma Tidhens nödh och margfaldigha besvärligheter inthet heller något protocollum thenna gång föreligger. Hwilket dock endast kan glädhia the Brödher och Systrar, som i Skrifwaren ser en skalck och Hufwudljugare, then ther till sin eghin glädhie men icke till Brödhernas och Systrarnas medh olämpliga ordh och häfwor utlägger hwadh sigh widh Gillestämmone tilldraghit; eij

heller dragandes sigh före att theri inblanda allehanda sentenser och annat pråhl, likasom wordhe therigenom sakin thes bättre. Säijandes nu thesse Brödher sin emellan: »Si, man, en siunde gryta kan stillas med lithet kallt vatten. — Thet will mehra till plogen än hwissla och mer till en dantz än ett par nya skor. — Men nu fåm wij tidh till dantz och lustighet och slippa at höra om then snö som föll ifjol.» Men skrifwaren, som ock glädhes åth thenna lustighet, han sägher: »Man ridher en häst, är blackot; täncker långt men kommer stackot . . . Dock en elak kiöpman är then, som lastar sitt kram, uthan snarare täncker: 'Wäl rosadt är hälften såldt.'» Skall dock Skrifwaren nu icke sägha flera sententier uthan allenast thetta

om hwadh som tilldrog sigh på then stämмо som hölts på then fjerdhe lördaghen i januarie månadh i fiol, året efter Christi bördh thet nittonhundrade och fyrtionde tredje, när Knut wäl hadhe dantzat juhlen uth.

Then tridhie Puncten

Lästes Skådebrödernas granskning, och på thet ingen irring therwidh skulle befinnas och silfverpenningarna tilläfventyrs åter minskade läste Räkнемästaren Nygård själf granskningen. Och si, tå quassan wore inthet mindre än in summa 436,

befantz åther, att Silfwerpenningarna blifwit flera. Och widh thet att Brödherna och Systrarna gladdhes theråt, log Brodern Nygård. Frågadhe honom tå Skrifwaren, huru så lyckligt kunde skie, ändå att så många wore som theraf sin bergning hadhe. Thå logh Brodern Nygård åter och sadhe: »Wäxer min råg, så växer min håg.» Sadhe sigh ock hafwa många pungar i sina händer: »Man tagher ur then ena och lägger till then andra, thå går allt wäl.» Och funno Brödherna och Systrarna thetta war wäl taladt, allenast han icke toghe ur Brödhernas och Systrarnas pungar och ladhe till andhra. Men Brodern Nygård log åter och sadhe: »Ärligheet warar alltid längst, ty then blifwer så litet brukad.»

— — —
Krigsöversten Torsten Holm hölt ett långt och vackert tal om Thet Kongliga Westmanlands regemente . . .

— — —
Skrivaren hann inte skriva mer och fjädern gjorde inte heller längre tjänst: »Ingen så god kusk som icke någhon gång stälper.»

Skåpbroder Torsten Holm "krigsöverste"

Then Andra Puncten

... och sielff *Aldermannen* wille tagha *Gillemodren* om lifwet och dantza uth i then stoora Saalen.

Dock, tidhen thertill war ännu icke kommen. Ty *allt hafwer sin tidh*, sadhe redan then wise konung Salomo, och *thet tu icke kan få, äbr bäst at wända hågen ifrå*. Bänkadhe sigh alltså *Aldermnanen* widh thet stoora nämpndbordet och medh honom *Gillemodern* och alla *Bisittare*. Men alla Brödherna och Systrarna togo sina säten i salen, och voro the alla väl svarfvade. Ty *thet säte är väl svarfvadt, ther godha Quinnor sittia*.

Den berömde tonsättaren och dirigenten H. A. hade tagit med sig sitt hembitråde från Dalarna till lärdoms-staden. En dag ringde det i telefonen och flickan svarade:

— Hallå!

— Det är rector magnificus S... som talar. Träffas director musices?

— Ocka sa du.

— Jo det här är rector magnificus. Träffas director musices?

Flickan tror att någon vill driva med henne.

— Å tvi, token tok, säger hon och lägger på luren.

Denna och 100-tals andra historier från Dalarna finner ni i »Dalahistorier», nu fjärde tillökade upplagan samlade och utgivna av Falu-Kuriren, dalfolkets största tidning — med länsnyheterna.

Then Åttonde Puncten

(Efter valen) . . . Och *Aldermannen*, som hade alla i sin lydno, war helt nöjd och sadhe: *Nya skor äro goda, men de gamla sitta bäst på foten.*

HYLLNINGSKVÄDE

för Aldermannen, då Gillet under hans ledning fullbordat sina första tio år, intaget i ABC:s protocollum 1945:

Så H S' ährenamn skal man i minnet fästa,
Så at den Swänska Gran förr Kokos bära skall,
Och alle Lappar, som på Norrske Fiällen giästa,
Sko på de Wällske Bærg med renar gå i wall;
Förr nakne Indian skal bli vår granne nästa,
Och Elephanter stå i hwarje Bondestall;
Ja tröga Hwalar sig på torra marken wända:
Förr'n Aldermans beröm i Gillet skal ta Ända.

1946

Stodh Skådebrodern Berthagen upp och läste Skådebrödernas granskning säijandes sikh och Skådebrodern Wallenström, ehuru the ifrigt letat, dock icke funnit något at anmärka. Men widh han thetta hörde wardt Räkнемästaren Br. Nygård ängslig, thet han i Skrifwarens protocollum icke skulle ihågkommen warda. Sadhe fördenskuld at wid åhrets början hadhe silfverpeningarnas tal warit 457, widh thess slut 100 penningar mindre, frågandes om thetta kunde wara rätt. »Rätt ähr alltid rätt, om inte then Lede har krökt thet», sadhe tå Granathen, och ther-

widh blefw'et. Och skulle ej mera skrifvas om räknemästaren, ty *ju mer man stryker katten efter håren, desto högre sätter han upp rompan.*

1948

Then Femte Puncten

Började Räknemästaren, såsom han för sed hafwer, wisa tecken till stor oro, liksom wille han säga någhot. Men klaga har sin tijd, och dantza sin. Steg alltså i then staden Skådebroder Wallenström upp, säjandes att hans och skådebrodern Berthagens arbete warit som then suggans, hwars alla smågrisar dött: the hade grisat förgäfwes. Ändå at the letat med stoorä och bukiga glas — dock icke sådana som Granathen brukar at dricka ur — hadhe the icke funnit något fel i Brodern Nygårds räknebok. I räkning på fingrarna, thet vare sig addition eller subtraktion, har han nått en stor färdighet — skådebrodern wille nästan nämna thet fingerfärdighet — och alla silfversiklarna, the ther trots Räknemästaren vuxit från 477 till 659, hade återfunnits, antingen i then stora kassakistan eller i Brodern Nygårds byxesäck, then han nödd och tvungen framtett. Tå thet frågades, huruwida Brodern Nygård också wore förfaren i den enkla regula de tri'en, swaradhe Skådebrodern härtill inthet, ej heller Gillevärden Granathen, ehuru denne wore en stoor Mathematicus.

Then Siundhe Puncten

Läste Gilleskrifwaren et Protocollum öfwer hwad sikh widh sednaste Gillestämman tilldraghit. Och widh thet at Protocollet skulle kännas godt, wardt ther et stoort gny och ett dån som af wagnar och resenärer, och Gilleskrifwaren såg i sin ande oförfärade krigsmäns sammanhållne swärd swäfwä öfwer sitt lögnhalsiga hufwud. Men skrifwaren, som i sitt långa skrifweri want sikh widh thet mesta, ändå at se sikh sielff i en spegel, sadhe allenast: »Wore lögn latin, wore the lärde

många. Ther tu liugher, skal tu liugha så at thet ähr sanning likt. Och som förut är sagdt: Klaga har sin tidh, och dantza sin. Nu wele wi dantza.» Och wardt thet så allt godkändt. »Dock dålig kost at äta egna ord», sade skrifwaren. »Men medh tolamod kan man äta träpäron.»

1949

Then fierdhe Puncten

Företogs skådebrödernas granskning, och läste therwidh skådebrodern *Berthagen* ur en stor book. Men tilläfwentyrs war hans öga skumt, tilläfwentyrs hadhe ock *Räknemästaren* welat drifwa skiämtan medh honom, ithy ock ziffror och andhra krumeluriska tecken dantzade för honom, skådebrodern. Säijandes sigh dock på ett håll kunna urskilja en 6 och en 5, på ett annat en 5 och en 9, men then tridhie ziffran syntes honom alldeles utelåten. Andhra ziffror woro kastade om hwar annan och en nolla fanns inthet. Thet dock ingen betydning hadhe. Wardt thet alltså godkänt och Räknemästaren kunde medh then lydige gossen Konrad sägha: *Then som räknar går thet wäl, äfwen om han plommon stjäl.*

Then tolfte Puncten

Med en full buk kan man hålla en god fastlagspredikan. Steg alltså *Aldermannen* upp och talade först till Spelemännen, the ther spelade låtar i rik mängd, så till maten som sedan. Och visade en af them, spelmannen *Eric Östh*, att hans fiol också kunde vara en kyrkoorgel, och Bröderna och Systrarna kände sig som i julotta, tå han spelade *Var hälsad, sköna morgonstund*. Konstförfarne Brodern *Filip Olsson* talade till Gillemor och hennes medhjälperskor, konstförfarne Brodern *Yrgård* sjöng både till Thomasmässa och lergök och Aldermannen lade en ros för *Gillemodern* i hennes breda husmoderlighet och små buketter för hela den vackra buketter av smårosor. *Vackra flickor skall man tjäna, men icke tro*, sadhe han. Talade ock thesslikes till *Söderbergen*, till systemen *Lindell*, till *Yrgår-*

den och åter till spelmännen, varuppå byggherren *Anders* höjde ett leve för *Åldermannen*. *Bygga hus är en stor lust, men thet kostar pengar*, sade *Diösen*. *Then som börjar med taket, får aldrig någon grund lagd.*

Alla säga, att man dricker, men ingen, att man är törstig, sade så *Granathen*.

Men nu var thet *Byggherrens* och *Fägerstenens* tur. Dansen spelades upp, spelmännen filade och gnodde, och *Byggherren* och *Fägerstenen* och alla the andra *Bröderna* enades i fältropet: *Bättre en vacker flicka i famnen än tio på vagnen.*

Men skrifwaren gick afsides med sin nu alldeles afnötta fiædher, säjandes med sorgsen röst: *Man skall ljuga precis så mycket som går i folk.*

1950

Then siunde Puncten

Företogs *Skådebrödernas* granskning, och befantz therwidh att *Brodern Wallenström* hadhe thet lika svårt medh *Ziffrorna* som *Brodern Berthagen* thet widh föregående granskning hadhe haft. Tillfrågades han dock strängeligen af *Åldermannen*, huruwida thet war ökning eller minskning. Thet war minskning, men minskningen hadhe minskat. Stod tå *Räknemästaren Br. Nygård* upp sökandes som en grekisk *Philosoph* förklara, hur thet kunde gå, om thet ständigt blefwe minskning men thenna minskning lika ständigt minskades. Man kunde tå aldrig komma upp till thet gamla talet, lika litet som *Akilles* kunde springa ifatt sköldpaddan. »Thet ähr konstigt, när man tänker», sade tå *Granathen*. Men *Bröderna* och *Systrarna* förundrade sig öfwer *Räknemästarens* lärdom och kände thet allt gott. Och *Räknemästaren* log therwid liksom *Sara* — ty hon war gammal — och sade: »Man tjänar alltid in på gungorna, thet man förlorar på karusellen.»

— — —

Steg så *Byggherren Anders* upp och sade, thet han ock wille gifwa *Brodern Yrgården* ett ämbete. Sade tå *Åldermannen*, ath han allaredan wore korad till

Skåpbroder Karl Söderberg (även radio- och sparbanksman)

konstförfaren Broder. Men Byggherren talade än och sade, att thetta dock icke wore ett ämbete utan mera som en stjärna, som fästes wid bröstet. Men Yrgården borde som Kvintillatör och Trubadur också hafwa ett ämbete. Blef alltså han, Yrgården, satt att wara Gillets trubadur och lergök.

1951

Then Andra Puncten

Stodh Äldermannen upp, slog klubbo i bordh och hälsade alla Bröderna och Systrarna wälkomna till Gillets stämme. Sadhe, at the i kväll mötts widh en korswäg, hwadh han nu thermedh meena kundhe. Sadhe ock, at när goda wänner i godt sinne önska hwar andra godt, kan thet skie kort, såsom orientalerna när the hälsa, säga the allenast et ord: »Salam!» Tå sadhe Gillewården Granathen: »Thet ähr som wi, tå wij i wår ungdom wore torstuge, och icke wisste, hwar wij skulle tagha penninghar till att släcka wår torst, sadhe wij allenast till hwar androm et ord: 'Salom!'»

Then femte Puncten

Framförde Äldermannen sin och Gillets hyllning till Gillemodren som under åhret fyllt ett antal hundra — nej, hwadh säger jagh, ett antal runda åhr. Prisandes hennes osjälfwiska insatser till Gillets trifsel och trefnad och säjandes, at Gillet wähl kunde tagha som devis: Gillemor bakom allt.

Then siette Puncten

Lästes Protocollit. Men widh at thet skulle godkännas, hördes en stark och mäktig stämme, som ropade: »Neij.» Skrifwaren kan dock icke sägha, om then kom från höger eller wänster, uppifrån salen eller nerifrån, thet ock thet samma kan giöra. »Äfwen swart ko gieer hwit mjölk», och »Man giör icke god Ercke-biskop aff en skalck».

Gillesmusikus Erik M. Yrgård

1953

Then tiughonde Puncten

hwilken ähr lijksom en Summa eller Sammanfattning af alla the föregående.

Hwart man sigh i werlden wänder,
händer thet dock thet som händer.

Alexander återvänder,
hejdad vid Hydaspes' stränder.
Caesar synar sin Calender.
Nero stickor Rom i bränder.
Carl then Tolfte slåss widh Bender.
H. S. far till fiärran länder,
hälsar främlingar och fränder.

Skrifwarn läser upp legender.
Lägg addender till addender,
minska alla minuender,
subtrahera subtrahender,
dividera dividender,
hur du wrider sen och wänder,
hur du bökar än och bänder
— ibland alla stånd och ständer
händer alltjyd thet som händer.

Jägarn jagar sina änder.
Jungfrun ler med hwijta tänder
så på gator som i gränder,
och widh Tanganjikas stränder
zebran slickar sina ränder
tu och tu — ell' en i sänder.

Tijden rinner som ur såll.
Lifwet går i dur och moll.
Wädret blås' från alla håll.
Bygga hus ähr Diös' paroll.
Lyckan flyger som en boll
utan ringesta Controll.
Rutig wäf får randig fäll.
Troll blir mänska, mänska troll.
Skrifwarn spelat ut sin roll.
Nu i ro på en Atoll
under solstekt Parasoll
Präntar han sitt Protocoll:
Pro et contra: — Tok och Stoll.
Trefnad, glädhie — Grums och Groll.
Saldo, hoc est: i Behåll
Summarum Summa: + — 0.
Thet är Skrifwarns Protocoll.

Hwart man sigh i werlden wänder,
händer alltjyd thet som händer.

(Med denna »punct» i sitt sista »protocollum» tog ABC avsked som Gille-
skrivare efter 17 års lysande tjänst.)

SÅ HÄR SER INTE VÅRT TRYCKERI UT!

MEN VI TYCKTE DET VAR BÄTTRE
MED EN BRA BILD AV ETT DÅLIGT
TRYCKERI -- ÄN EN DÅLIG BILD
AV ETT BRA DYLIKT!

Malungs Boktryckeri AB

(Den nye Gilleskrivaren, Bertil Lunell, tidigare även utnämnd till Gillespoet, har tillägnat Gillet följande visor.)

GILLESVISA

Växelsång för Westmanlands-Dala Gille, efter norsk förebild, där orden är av Henrik Wergeland och melodien av Thomas Beck.

Försångaren:

Vi önskar vår ÄLDERMAN mærgfyllda ord
att hugna oss här vid vårt gillesbord.

Alla: I medgång och motgång oss dagarna går.
Vi önskar er alla ett glädjerikt år.

Förs.: Vi önskar vår Gillesmor tjäna oss må,
att alltid från borden vi hugnade gå.

Alla: I medgång och motgång . . .

Förs.: Vi önskar vår Gillesfar röst och gehör,
när sorlande gillet allt krokota gör.

Alla: I medgång och motgång . . .

Förs.: Vi önskar vår Sysloman, vår redesven
all grannfrid med hjälpande kvinnor och män.

Alla: I medgång och motgång . . .

Förs.: Vi önskar, att Räkenskapsmästaren klok
ser gyllne dukater i penningars bok.

Alla: I medgång och motgång . . .

Förs.: Vi önskar er Skåpbröder skaffarevett
och ister i källarn och kakor på spett.

Alla: I medgång och motgång . . .

Förs.: Vi önskar er Skänksystrar bräddade fat,
att aldrig oss tryter här dricka och mat.

Alla: I medgång och motgång . . .

Förs.: Vi önskar er Granskare allvarsmörk min,
när njurar ni granskar och räknar sekin.

Alla: I medgång och motgång . . .

Förs.: Vi önskar, att Väktaren tänder som förr
sitt vakonattsbloss vid vår trygga dörr.

Alla: I medgång och motgång . . .

Förs.: Vi önskar, att allting i Gillet går väl
med hälsa för kroppen, Guds nåde för själ.

Alla: I medgång och motgång oss dagarna går.
Vi önskar er alla ett glädjerikt år.

Dalaföreningens i Stockholm spelmanslag, obligatoriskt på W-Dala Gilles Knutmässa.

TILL GILLET'S SPELMÄN

Mel. Gärdebylåten

Stråkarna Ni skruvar och strängarne stämmer,
 lossar våren larmande, att hinder ej dämmer.
 Dans och ystra lekar fångar armen och vår tröga fot.
 Mörke allvarsman Ni gör till solglade gäcken,
 lockar ur den väggrå och den storms slitna säcken
 sagans dolda elddon, som står mörkret självt emot.

Era stråkar de flyger fram som svalor mot sky
Då är det fest som förr det var i Västmanland och gammal dalaby.
Se triolernas lek på strängars gyllenebro!
Oss dansar ned från fjällens värld till Mälarns strand sommarlätt sko.

VISA

Vid gillestämmor med Westmanlands-Dala Gille.

Att sjungas till »*Marschen går till Tuna . . .*»

Så festligt blossen brinner
och ljus som floder rinner
igenom kvällen sena i uppländskt mörkoland.
Ur ljus- och skuggspel träder
vi fram i herrskapskläder
och dräkter allt från Idre till ljusa Västmanland.

De vita fjällens vindar
går genom stängda grindar
och drillar vallens visor med spelupipans låt,
och Särnas bråda snövind
förbyts i Mälarns tövind,
som mumlar och som kluckar av blötsnö och av gråt.

Bland välförfarna männer
vi oss i trygghet känner
och lyssnar som i andakt, när Älderman tar ord:
om Söderbärkes gröda,
Jorsalafarans möda,
i mustigt språk oss bjuder sin hembygds järn och jord.

Väl svartnat masugnskransen
och stannat sommardansen,
där kjolar svingat daggen från ängens blad och blom.
Men här i mörka dagar
från fjärran stängda hagar
strör minnets anemoner sin vår och rikedom.

*Gillesmusikerna Backa Erik och Gerd Eriksson med sina
likaledes musikaliska barn.*

Hur lätt det är att vandra
tillsammans med varandra
på gillestig till salen för Dala-Västmanland.
Du mö i bramullstacka,
du karl i skimp och bracka
vi prisar dig, som tager oss andra kärt i hand.

Den bästa dryck i huset
vi fyllt i högtidskruset,
att vi må dricka Gillet i starkt och maltmörkt mjöd.
För Västmanland och Dala
må vårens källor skvala
att där blir stinna rovor, långt lin och säd till bröd.

Väste Ni detta om SKULTUNA?

CARL IX, KÄND SOM FOGDARNAS SKRÄCK, GRUNDADE OSS. ANNO 1607. HANS SALIG PAPPA GÖSTA HADE SOM BEKANT FÖR VANA ATT "LÅNA" GULD- OCH SILVERSAKER UR KYRKOIRNA. DET BEHÖVDES ERSÄTTNING. MÄSSING

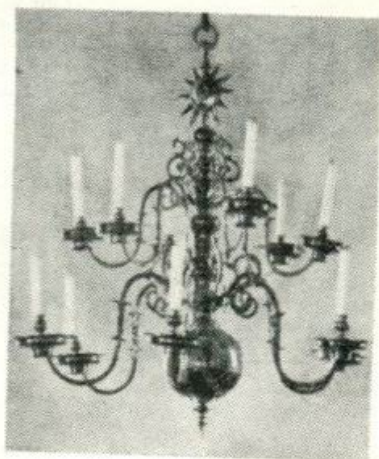

LIKNAIR GULD. SKULTUNA FICK ORDER

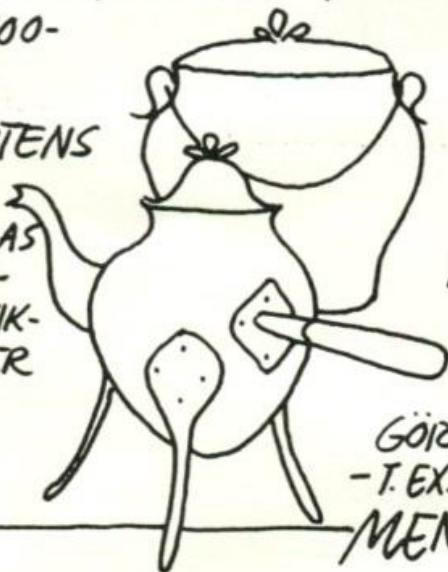
ATT GÖRA SNYGGA MÄSSINGSREJOR.

VÅRA FÖRETRÄDARE KOM TIDIGT IN PÅ HUSGERÅDSAUDELNINGEN, SOM PÅ ALLVAR BLOMMADE UPP I BÖRJAN AV 1800-TALET.

T. EX. KYRKKRONOR. DENNA ÄR FRÅN 1630-TALET

DEN HÄR SORTENS VAROR VAR POPULÄRA. JAGAS NU PÅ AUKTIONER OCH I ANTIKVITETSÄFFÄRER

IDAG HAR VI NÄSTAN HELT SLÄPPT MÄSSINGEN.

NU SKA DET VARA LÄTTMETALL. AV DEN GÖR VI MASSVIS MED KOKKÄRL - T. EX. RÖDLOCK- MEN OCKSÅ:

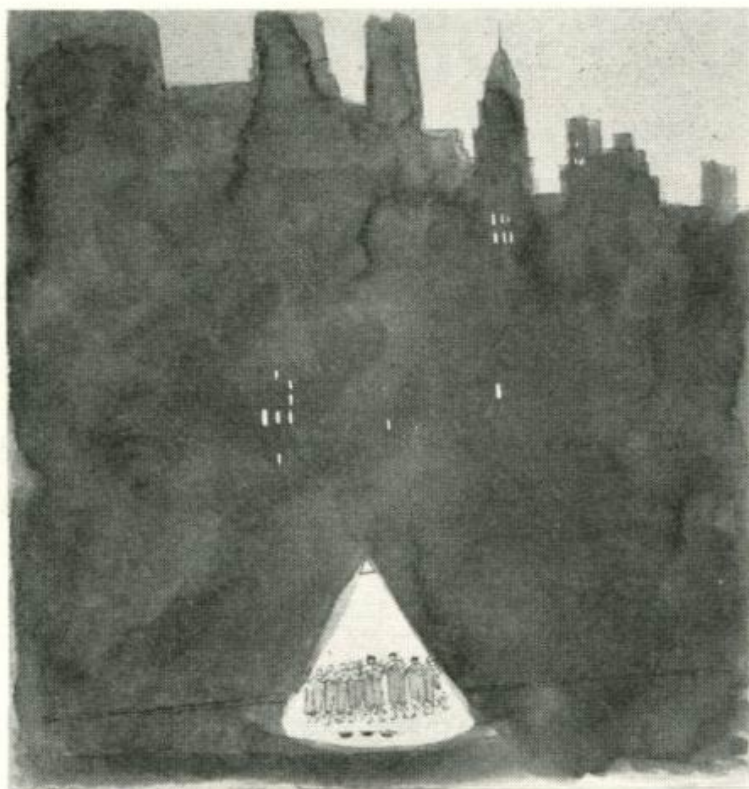

OCH 1957 FYLLER VI 350!

”VEM KLAPPAR PÅ GILLET'S PORT”

Så frågar Alderman, sedan Gillet samlats i Nationens festsal och plötsligt starka bultningar hörs på porten. Syslomanen gläntar då på dörren och anmäler, att han kommer åtföljd av en skock vilsna fränder från hembygden, vilka trängtar till Gillets huld och skydd. Aldermannen ber honom förevisa de bortkomna, och de kommer in försagda och förvirrade. Syslomanen ber Aldermannen om bemyndigande att förhöra de inträdessökande om deras hembygdskunskap, och Aldermannen anbefaller sådant förhör.

Syslomanen vänder sig mot delinkventernas flock och kräver snara och red-

Ur DD:s årskrönika 1956 — med teckningar av konstnären Tom Fahlroth.

Dalkarlar i storstaden

Storstad och storstad . . .
Vare sig dalfolk drar till
New York som Rättviks
spelmanslag eller till Upp-
sala som medlemmarna i
Västmanland-Dala Gille
— nog vill man veta vad
som tilldrar sig därhemma.
Det står 30.000 spalter
med text och annonser i
Dala-Demokraten under
ett år och det allra mesta
handlar om Dalarna . . .

DALA-DEMOKRATEN

*** i DD står mera — prenumerera**

liga svar på de mest befängda frågor om fritt påstådda, av alla och envar helt okända förhållanden i ej mindre Västmanland än även Dalarna. Hur han än vränger och frågar, får han inga svar, varpå han förtvivlad vänder sig till Alderman och meddelar, att han aldrig tillförne bevittnat en så totalsvart okunnighet. Han säger sig ana, att denna beklämmande brist på kunskap om hembygden beror därpå, att de inträdessökande alltför länge befunnit sig i främmande och skadlig miljö och överlämnar de arma åt Aldermans stora nåd och förbarmande.

Alderman hälsar därvid med hjärtlig oration de inträdessökande, säger sig finna den utförda, moderna testningen ha utfallit »fullt tillfredsställande». Han bjuder dem med stor älskvärdhet sätta sig vid ett för dem särskilt dukat hedersbord, där de sedermera »skola undfägnas med horn och bulla».

”TANKAR OCH LÖJEN SVÄVA”

Nu är förstås det årliga Knutsmässogillet inte enbart ägnat åt löje och skämtan, visst icke. Innan årsmötesbestyren klaras, och förrän det stora bullret inträder, håller alltid Alderman parentation och lyser frid över minnet av dem, som under det gångna året för sista gången gått ut ur gillesalen. Därtill utföres då av gillesmusikerna stilla, kontemplativ musik. Vid senare tillfälle, vilket Alderman prövar lämpligt, ägnar han den gemensamma hembygden en stämningsfull hyllning, varefter J. O. Wallins »Westmanlands-Dala sång» samfällt sjunges, och »högsta minne drickes».

Gilletts karaktär av landskaps- och hembygdsforum framhäves ock därigenom, att ett föredrag över något hembygdsmotiv hålles, ett litterärt ämne belyses eller en reseskildring ges. Stundom kallas prominenta medverkande från de »öffwer måtton herrlige och loffprijslige Provincier», andra gånger framträder Gillets egna konstförfarna systrar eller bröder. Sålunda har under de gångna 20 åren bl. a. följande programslag förekommit till deltagarnas förnöjelse och förkovran:

Av tillkallade förmågor hemifrån:

H. H. Biskopen *John Cullberg*, Västerås: »Minnen från Västerås stift».

Landshövding *Bernhard Eriksson*, Falun: »Om Dalárnas hemslöjd och hantverk».
Kyrkoherde *Sam Rönnegård*, Garpenberg: »Bland dalfolk och västmanlänningar i Amerika».

Lektor *Gösta Andersson*: »Minnen från Rom».

Spegel Anna, Leksand: Bygdehistorier.

Fotograf *Sven Nilsson*, Falun: Färgfilmen från »Dalafjäll, Siljan och bergslagsbygd».

Konstnär *Eric Hermansson*: »Känt folk i karikatyren».

Operasångerskan *Hanser Lina Göransson*: Sångprogram.

Av Gillets egna krafter:

Gillesbrodern *Fredrik Clason*: »Ett järnbruks historia» (Ore).

Bisittaren *Anders Diös*: »Intryck från en resa i Amerika».

Skåpbrodern *Torsten Holm*: »Minnen från Kungl. Västmanlands regemente».

Gillesbrodern *Gunnar Tideström*: »Erik Axel Karlfeldt».

Skåpbrodern *Karl Söderberg*: »Dan Andersson».

Åldermannen *H. S. Nyberg*: »Från en resa till Österland».

Gillesbrodern *Fredrik Berg*: »Minnen från en resa i Skottland».

Sysslomannen *Per Johannes*: »Om gårdsnamnen i Dalarna».

Gillesmusikern *Erik M. Yrgård*: Visprogram.

Leksystern *Gunbild Lindell*: Sångprogram.

Gillessystern *Jont Birgit Nilsson-Rundgren*: Sångprogram.

Två sockenfilmer, Grangärde och Leksand, har också visats.

SÅNGEN OCH MUSIKEN

odlas flitigt i W-Dala Gille, vilket ock framgår av vad ovan sagts. Hedersnamnet *Gillesmusikus* har under de gångna åren givits åt följande gillesbröder och syst-rar: Framlidne *Harald Colléen*, *Axel Hambræus*, numera prost i Orsa, *Britta Sjöberg*, *Birger Oldermark*, *Gunbild Lindell*, *Backa Erik* och *Gerd Eriksson*, *Erik M. Yrgård*. De senaste åren har alltid en manstark trupp spelmän från Dalaföreningen i Stockholm medverkat vid Gillets stämmor under ledning av *Hjalmar Dallmer*. Dessa spelmän hör nu till de ständiga glädjespridarna vid Gillets Knutsmässor.

FALU MARKNAD

(Förr i tiden hölls varje år på Tomasdagen den 21 december en stor marknad i Falun, den s. k. Tomasmässan. Skalden tänker sig, att någon av hans förfäder av slakten Yr i Leksand beger sig till marknaden, så sjungandes:)

Text och musik: ERIK M. YRGÅRD

Nu är vi fram-me vid To - mas - mäss. Då blir det fröjd i Fa - lu.

Dit kom-mer folk i-frå all - er - stäss, där hål-les allt till sa - lu.

Nu ska vi kö - pa och nu ska vi säl-ja, nu ska vi klun-ka och nu ska vi
sväl-ja. För nu är det mark-nad i Fa-lun i-gen, ja, nu är det To-mas-mäs-sa!

Nu är vi framme vid Tomasmäss.
Då blir det fröjd i Falu.
Dit kommer folk ifrå allerstäss,
där hålles allt till salu.
Nu ska vi köpa och nu ska vi sälja,
nu ska vi klunka och nu ska vi svälja.
För nu är det marknad i Falun igen,
ja, nu är det Tomasmässa.

Nu har vi kommit från Ål och Bjus,
Leksand och Nås och Malung.
Nu ska vi ha oss ett redigt rus,
nu blir det fröjd i Falun.
Borgarna där dom har sötebrödsdagar,
går där och pöser med kullriga magar.
Ja, nu är det marknad i Falun igen,
ja, nu är det Tomasmässa.

Hejsan, du borgare, bred och stinn,
lätta ett tag på pungen!
Köp dej min päls utav ickornskinn,
så blir du grann som kungen!
Titta, se där kommer borgmästarns
fruga!
Tänk, om en hade en sån i sin stuga!
Ja, nu är det marknad i Falun igen,
ja, nu är det Tomasmässa.

Kom, lilla jungfru, så nätt och rar,
ta dej en titt på ståten!

Köp en present till din fästekarl,
då blir han så belåten.

Själv ska jag köpa en psalmbok åt
Kari,
sen ska vi gift oss, när vintern har
fari.

Men nu är det marknad i Falun igen,
ja, nu är det Tomasmässa.

En gång om året till folk och ljus
drar jag från mörka skogen.

Här är det dans i vartenda hus,
sång och musik på krogen.

Här får en slåss uti gatur och gränder
som Karl den tolfte hos turken i
Bender.

Ja, nu är det marknad i Falun igen,
ja, nu är det Tomasmässa.

Käraste bröder, vår fröjd är kort,
kort är en natt på krogen.

Duvna drar vi från Falun bort
hem till den mörka skogen.

Men vad gör det? Vi får leva på
trösten,

att efter våren och sommarn och
hösten,

ja, då är det marknad i Falun igen,
ja, då är det Tomasmässa.

Gillemor Stina Ljungström

EXTRA PROTOCOLLUM

med anledning av *Åldermannens 60-årsdag*, som inföll på *Menlösa barns dag* den 28 december 1949.

Och begaf det sig i de dagarna, att thet wardt *Meenlösa Barns dagh*. Och gaf tå Gilles Åldermannen högtidligen til kiänna, at han then daghen wille wara alleena i contemplation och begrundan och alleenast umgåås medh the meenlösa barnen. Och alla Systrarna och Bröderna och allt folcket begrundade thet sins emellan och funno thet wara en ljus sak, at så skulle wara. Strömmade the alltså til i stoort taal från östan och västan och sunnan och nordan och hwad wäder ther emillan war och samladhe sikh vidh Åldermannens nyia boningh, dit han flyttat om vårens tijd, en *Bebådelsedagh*, ity att han blifwit hårdt trängd af *Husbällande sällskap* och andra Mörksens ufmän och medlöpare. (Och gladde sig sysslomannen *Per Johannes* storligen, när han förnam, at then nyia boningen lågh wid S:te Johannis gata, sadhe sikh lätteligen hafwa kunnat hitta dit, om thet så hadhe warit Sancte Pehrs gata. Men Gillewården *Paulus* sadhe inthet, ity at han än icke hunnit gifwa namn åt någhon gata.) Stormade alltså Systrarna och Bröderna och allt folcket i mäktigt taal, femtio och femtio och hundrade och hundrade, uppför trapporna och in til Åldermannen, ther han satt i stoor contemplation och begrundan, medhan barnen och allt Quinfolcket och Tiensteandarna dukade långa bord och korta bord och runda bord och kantiga bord och gåendes bord och sittandes bord och liggiandes bord medh margfaldiga rätter och kostelig bakwerk — här en upåkrakaka, här en hafrekex, här en smörsnuwa — at mätta the hungriga. Och ther talade the femtio och femtio och hundrade och hundrade, at ingen snart kunde weta hwadh han sagt hadhe, än icke Åldermannen, som i sin stoor contemplation och begrundan fick tala til bönder på bönders sätt och til lärde män på latin. Thy ther woro samlade i brokot växling större och mindre profeter från femton wädher, apostlar, som allaredha nämnt ähr, oförfärade krigsmäns sammanhållna svärd, bröder och systrar i Gilleno, bröder och systrar i Arosbröderna, thet ther underligt kan låta, förutom alla som kommo sedhan Skrifwaren medh sorgsen hågh gått från alla these och än fleera

läckerheterna til at sanfärdeligen och granneligen nedteckna thetta protocollum. Och alla sadhe the sigh wara meenlösa barn, som allenast wille bistå then godhe Aldermannen i hans stoorä contemplation och begrundan. Men af Gillets brödher och systrar war ther then ädla Gillemodren sielff, Fru *Stina*, som icke aktade för rof at offentligen och ofantligen bepussa Aldermannen sielff. Men hwadh thetta månde blifwa, när Aldermannen kommer bland alla systrarna, therom vågar Skrifwaren icke tänka, än mindre tala. Men byggherren *Anders* war ther icke, ty han war i samma stund hemma i ett aff sina sju och sjuttio hus samman med en krullhårig — så långt thet håret räckte — och benstäckug herre, het *Kryllenjöns*, och räknade allt han skulle samla till then måltid, hwarmedh han på aftonen ämnade bistå Aldermannen i hans stoorä contemplation och begrundan. Och sadhe han till samma *Kryllenjöns*, thet thenne skulle åläggia brödher och systrar och allt folcket, 12 i hwart lag, 4 brödher och 8 systrar, the skulle till måltiden samka 2 lamb, 2 gäss, 12 höns och 40 ägg, thet kunna the göra sigh utan all skadha; (dock tilseendes, at the som rätt fattiga äre, inthet warda härutinnan förtungade). Item skulle the ock til samma måltid förskicka godt ööl, bröd och annor nödtorfter, thet som godt wore, icke jästeöl och stålkakur, som alleenast gjordhe maghan suur. Men et faat godt Embstööl skulle *Kryllenjönsen* med flit förskaffa, som gjorde maghan godh och Aldermannen gladh.

Och wardt bland brödherna och systrarna i Gilleno ett stort taal hwem ibland them skulle taala till Aldermannen, alldenstund han icke kunde thet sielff giöra i sin stoorä contemplation och begrundan. Och nämndes ther alla apostlarna, Gillewärden *Paulus* och syslomännen *Petrus* och *Johannes*, byggherren *Anders*, then ther dock hadhe så myckit medh måltidhen at beskaffa, at han wille låtha mathen tysta munnen, barnaläraren *Karl* — thet war ju, sadhe man, the meenlösa barnens dagh — Gilleskrifwaren, Räknemästaren och andhra. Att icke nämna *Gillemodren*, som dock nöjde sig — och förnöjde sig — med bepussandet. Men bland systrarna blef therwidh et stoort rop, at the icke wille höra någhon annan än *Aldermannen*. — »Thy», sadhe the, »ther han skall handla och tala om någhot, som allvarligt och viktigt ähr, tå weet han medh sådane besked och skäl at föra thet fram, at thet har anseende, och wij höra honom gärna. För wisso ähr han then mest wältalande man, som lägger sina ord medh sådant behag, att wij alle wilie hundrade gånger hellre höra honom tala än andhre. Det flyter honom så lätteligen af, som honung, at inthet hinder förnims therwid. Ja, ljufware än söt honung är förwisso talet från hans läppars stängsel.»

Systrarnas wilja ähr, som Brödherna nogsampt weta, Brödhernas lagh. Slötz alltså thetta strepentz mellan Gillemodren och de tre apostlarna, byggherren och

barnaläraren, gilleskrivaren och räknemästaren, till Aldermannens förmohn, i thet thet medh een mun bleff sagdt, att Aldermannen skulle tala för sig sielff. Then han ock i sin stoor contemplation och begrundan bäst kände af alla Brödherna och Systrarna.

Meenlösa barns dagh
Gilleskrifwaren

När det gäller skinnplagg . . .

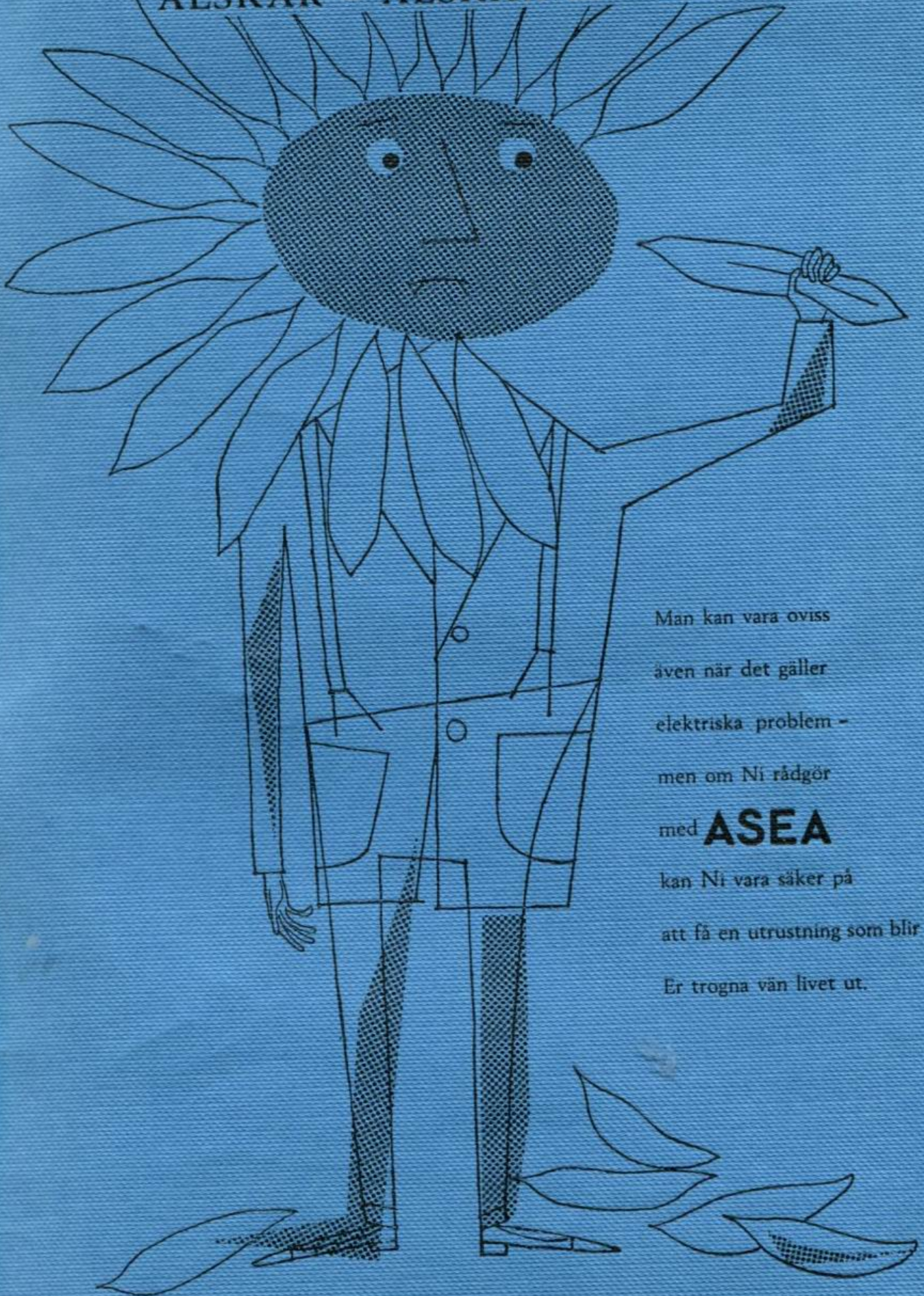

*- Gorgen för stil
och slitstyrka*

**AKTIEBOLAGET
S. P. PERSSON
MALUNG**

**Skinnvaror med kvalité
sedan 1888**

ÄLSKAR - ÄLSKAR EJ - ÄLSKAR...

Man kan vara oviss
även när det gäller
elektriska problem -
men om Ni rådgör
med **ASEA**
kan Ni vara säker på
att få en utrustning som blir
Er trogna vän livet ut.

